

BOEKBESPREKINGEN

Janneke Diepeveen, Ronny Boogaart, Jenneke Brantjes, Pieter Byloo, Theo Janssen en Jan Nuyts, met medewerking van Hanne Kloots: *Modale uitdrukkingen in Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands: corpusonderzoek en enquête*. Amsterdam: Stichting Neerlandistiek VU & Münster: Nodus Publikationen 2006 (Uitgaven Stichting Neerlandistiek VU 54). 155 blz.; EUR 17,50; ISBN (Nederland) 90-72365-98-4 / (Duitsland) 3-89323-754-2.

Het boekje ‘Modale uitdrukkingen in Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands: corpusonderzoek en enquête’, van Janneke Diepeveen, Ronny Boogaart, Jenneke Brantjes, Pieter Byloo, Theo Janssen en Jan Nuyts, bundelt een aantal mogelijke verschillen tussen het Belgisch Nederlands en het Nederlands Nederlands op het gebied van modaliteit. Het onderzoek waarover gerapporteerd wordt, is uitgevoerd tussen 2003 en 2006 aan de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Amsterdam, binnen het kader van het VNC-project ‘Modale hulpwerkwoorden en andere uitdrukkingen van modaliteit in het Nederlands. Een corpusgebaseerd onderzoek.’ Modaliteit is nooit een centraal thema geweest in het onderzoek naar verschillen tussen Belgisch Nederlands (BN) en Nederlands Nederlands (NN), en het boekje voorziet met een lengte van minder dan 150 pagina’s maar deels in die lacune; het is eerder een verkennende studie dan het definitieve onderzoek naar modale hulpwerkwoorden en adverbialen aan weerszijden van de landsgrens. Niettemin slagen Diepeveen et al. er zonder moeite in om duidelijk te maken dat er ook op dat domein wel degelijk (veel) variatie is.

De besproken taalverschijnselen zijn geselecteerd op basis van eigen intuïties en lectuur van een veelheid aan bronnen, waarbij ook taalzuiveringsliteratuur die in nogal wat systeemlinguïstisch werk buiten beschouwing blijft. Dat levert niet alleen geestige citaten op als “het gallicisme *moest* [is, GDV] in heel Zuidnederland een geweldig verspreid en diep ingeworteld onkruid” (Stoops 1959, geciteerd op p. 20) en “[*toelating* is één van de, GDV] woorden

waaraan de Vlaming tevens een min of meer andere betekenis hecht dan zijn stamgenoot in het Noorden” (Daman 1946, cf. p.51), maar ook een schat aan extra verschijnselen die vooralsnog onbesproken zijn gebleven in de taalkundige literatuur. Om na te gaan of er voor de betreffende verschijnselen variatie is tussen BN en NN, doen Diepeveen et al. in eerste instantie een beroep op het Corpus Gesproken Nederlands (CGN), en vervolgens op een groepsenquête uitgevoerd aan een aantal Belgische en Nederlandse universiteiten. Vooral het gebruik van het CGN is betrekkelijk innovatief, aangezien het leeuwendeel van het onderzoek naar BN en NN zich vooralsnog richt op geschreven taalgebruik, in veel gevallen dan nog het geschreven taalgebruik van een beperkte groep professionele taalgebruikers. Slechts in een zeldzaam aantal gevallen wordt het CGN volledig doorzocht; meestal volstaan Diepeveen et al. met een beperkte steekproef waarop enkele basale statistische tests worden uitgevoerd.

De grondige voorbereidende lectuur en het gebruik van het CGN zorgen ervoor dat het boekje een ware goudmijn is aan potentieel interessante verschijnselen op het gebied van modaliteit. De auteurs hebben duidelijk gekozen om de voorkeur te geven aan een zo omvattend mogelijk overzicht van mogelijke verschillen tussen BN en NN, eerder dan een diepgaande behandeling na te streven van een kleiner aantal verschijnselen. Vooral bij de modale hulpwerkwoorden levert dat een mooie opsomming op; het stuk over modale adverbia is summierder. Het nadeel van een dergelijke aanpak is wel dat de bespreking van de data aan diepgang inboet. Hoewel één van de hoofdconclusies van het werk luidt dat de ‘modale ruimte’ in BN anders ingericht is dan die in NN, worden bijvoorbeeld nauwelijks relaties gelegd tussen de besproken verschijnselen. Op sommige plaatsen ademt het boekje meer de sfeer uit van een onderzoeksverslag dan van een afgewerkte studie: zo wordt nogal omstandig ingegaan op de ruis die sommige zoekopdrachten genereren, die soms van die grootteorde is dat een eerder gegeven tabel uiteindelijk overbodig blijkt (b.v. op p. 32). De omgang met de cijfers is ook niet altijd vlekkeloos, vooral doordat uit frequentieverschillen tussen een bepaalde wending in BN en NN nogal gemakkelijk conclusies worden getrokken over de Belgische dan wel Nederlandse status van de wending in kwestie. Diepeveen et al. menen bijvoorbeeld op p.48 te kunnen besluiten dat het gebruik van *toelaten* in de betekenis ‘toestemming geven’ in Nederland niet algemeen zou zijn, terwijl die betekenis weliswaar zeldzamer is in NN dan in BN, maar toch nog goed voor 11 van de 50 onderzochte NN voorkomens van *toelaten*. In dit soort gevallen rijst ook de vraag wat precies geconcludeerd kan worden uit soms subtiele verschillen in de frequentie waarmee een bepaalde uiting voorkomt in Nederland en in België. Een voorbeeld is het

gebruik van *moeten* + voltooid complement, zoals in *Hij moet u dat wel gezegd hebben*: deze wending komt in België 2 à 3 keer vaker voor dan in Nederland, maar globaal genomen is ze in beide landen zeldzaam. Is de wending dan BN of niet? De commentaren bij de cijfers geven vaak geen duidelijk antwoord op deze vraag. Bij de resultaten van de groepsenquête manifesteert de moeilijke interpreteerbaarheid van de resultaten zich nog sterker. In die enquête zijn aan informanten relatieve gebruiksoordelen voorgelegd: van een paar van twee semantisch equivalente zinnen moesten de proefpersonen aangeven welke zij zouden gebruiken. Het doel is om een indicatie te krijgen van de frequentie waarmee bepaalde wendingen voorkomen. De methode genereert evenwel resultaten die niet eenvoudig te duiden zijn: bij een paar als *Ik mag hem niet* vs. *Ik moet hem niet* (betekenis ‘ik vindt hem niet sympathiek’) lijkt het er bijvoorbeeld op dat de tweede, toch behoorlijk marginale variant ruim aanvaard wordt in het BN, want hij krijgt de voorkeur van meer dan 60% van de Belgische proefpersonen. Een ook in BN perfect aanvaardbare en frequent voorkomende zin als *Mag ik jullie nog een stuk taart aanbieden?* komt in contrast met *Kan ik jullie nog een stuk taart aanbieden?* dan weer slechts aan ongeveer 35%. De auteurs leggen in de interpretatie van de enquêteresultaten weliswaar een gepaste omzichtigheid aan de dag, maar laten de lezer op die manier grotendeels in het ongewisse over de precieze implicaties van de cijfers.

Fundamentele kritiek is er te geven op de manier waarmee Diepeveen et al. omgaan met geografische variatie. Zo ontbreekt reflectie over de mate waarin binnen het Nederlands nationale variëteiten bestaan, en vooral over de criteria waaraan een taalbouwsel moet voldoen om tot het BN of het NN gerekend te worden. Meer specifiek voor België is duidelijk dat niet elk element dat er vaker voorkomt dan in Nederland, ook als BN beschouwd mag worden, doordat, zoals Diepeveen et al. bij de bespreking van de groepsenquête zelf vaststellen, de regionale verschillen binnen België vaak groter zijn dan de verschillen tussen BN en NN. De mogelijkheid dat regionaal taalgebruik een rol van betekenis spelen in het CGN-onderzoek wordt expliciet terzijde geschoven, met als voornaamste argument dat het CGN alleen bovenregionaal taalgebruik zou bevatten. Maar die argumentatie bevredigt niet. Bovenregionaal is immers niet hetzelfde als uniform: niet alles wat BN sprekers toelaten in hun bovenregionaal taalgebruik is representatief voor het Belgisch Nederlands als nationale variëteit. Bovendien stellen Diepeveen et al. in noot 48 zelf dat in het CGN ook behoorlijk wat dialect wordt teruggevonden! Bij de enquête is de omgang met regionaal taalgebruik wel bijzonder ambigu: regionale variatie wordt aan de ene kant wel onderkend, maar aan de andere kant wordt mogelijke

dialectinvloed met een droog “de respondenten zullen de zinnen automatisch in een niet-dialectisch register situeren en vanzelf ook in die sfeer antwoorden” (p.89) van tafel geveegd. Bij als BN beschouwde wendingen als *Je kunt zien dat je het morgen af hebt* (voor ‘je moet ervoor zorgen dat het morgen af is’) of *Wie moet er nog wat hebben?* (voor ‘wie wil er nog wat hebben?’) rijst nochtans wel degelijk de vraag naar hun precieze status: zijn ze dialect dat z’n weg gevonden heeft tot in het CGN of de enquêteresultaten, regionalismen, of wel degelijk legitieme voorbeelden van Belgisch Nederlands?

‘Modale uitdrukkingen in Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands: corpusonderzoek en enquête’ is een bescheiden maar lezenswaardig onderzoek naar de mogelijke verschillen in de uitdrukking van modaliteit in het NN en BN. Een nogal oppervlakkige inbedding in de variatielinguïstische literatuur en de soms moeilijk interpreteerbare resultaten zorgen ervoor dat de lezer op bepaalde plaatsen op z’n honger blijft zitten over de precieze aard van de aangetroffen verschillen, en al zeker over de verklaring. De kritiekpunten doen evenwel niets af aan de waarde van het boekje: de talloze interessante observaties erin verdienen wel degelijk nader onderzoek. Laat het echte werk dus maar gauw beginnen.

Gunther De Vogelaer

|| | Joep Kruijssen (red.) *Een eeuw lang Limburgs. SGV-enquête 1914 - Veldeke 2006*. Roermond Maastricht: TIC, 2006. 157 pag. (incl. cd-rom). ISBN: 90-78407-06-9, prijs: 19,90 euro - zie: www.uitgeverijtic.nl

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de vereniging Veldeke Limburg werd een prijs in het leven geroepen om personen en instanties te eren, die grote verdiensten hebben voor de Limburgse streektaal. In 2002 mocht prof. dr. A. Weijnen (1909-2008) de Hendrik van Veldeke-prijs en het daaraan verbonden geldbedrag, te besteden aan een doel ter bevordering van de Limburgse dialecten, in ontvangst nemen. Na overleg met de Afdeling Taalwetenschap en Dialectologie van de Katholieke Universiteit Nijmegen werd besloten om een publicatie samen te stellen over en met de Limburgse dialectgegevens van de enquête Schrijnen, Van Ginneken en Verbeeten uit 1914. Die enquête, in de dialectologie bekend als de SGV-enquête (naar de initialen van de initiatiefnemers), is een 51 pagina’s tellende vragenlijst die in druk werd verspreid in Nederlands-Limburg, de oostelijke helft van Noord-Brabant en het zuidelijke deel van Gelderland. Een overzicht

van de opgevraagde begrippen en van de 194 plaatsen waarvoor ingevulde vragenlijsten verzameld werden is te vinden in Schrijnen (1920) en op de websites van het *Woordenboek van de Brabantse Dialecten* (www.ru.nl/dialect/wbd) en het *Woordenboek van de Limburgse Dialecten* (www.ru.nl/dialect/wld).

In het kader van het tachtigjarige jubileum van Veldeke Limburg hebben dialectologen in een achttal artikelen verschillende aspecten van de SGV-enquête belicht in *Een eeuw lang Limburgs* (onder redactie van Joep Kruijzen). In het eerste artikel belicht A.M. Hagen het driemanschap dat aan de basis lag van de SGV-enquête. Hij schetst kort de biografie en het wetenschappelijk werk van de hoogleraren-taalkundigen Joseph Schrijnen (1869-1937) en Jacques Van Ginneken (1877-1945) en van de onderwijsinspecteur Jacobus Verbeeten (1874-1949), die vooral organisatorische ondersteuning bood. Vervolgens vergelijkt Herman Crompvoets de ligging van de Uerdinger lijn, de Panninger lijn en de Panninger zijlijn in 1914 op basis van de SGV-enquête met eigentijdse gegevens. Daarbij zijn enkele kleine verschillen waar te nemen. Zo corrigeert Crompvoets het verloop van de Panninger lijn op basis van nieuw onderzoek in die zin dat Roggel, Heibloem en Heythuysen niet langer aan de oostelijke kant ervan van vallen, maar ten westen. Men zegt er dus niet *sjepele*, maar *spele* ‘spelen’ en niet *sjaon*, maar *slaon* ‘slaan’. Als laatste algemene bijdrage lichten Swanenberg en Kruijzen toe hoe de cd-rom kan geraadpleegd worden. Daar komen we verder nog op terug.

Het tweede deel van het boek bevat vijf casusstudies die elk op hun manier de waarde van de SGV-enquête illustreren voor het taalgeografische dialectonderzoek. Kruijzen behandelt enkele begrippen uit de flora en fauna, meer bepaald de benamingen voor de koolmees, de bunzing, de paardenbloem en de sering; Ton van de Wijngaard doet dat voor de begrippen lucifer, lampenpit, kopje en aambeeld m.b.t. de woordenschat rondom het thema ‘het huis’ en Herman Crompvoets heeft het over de dialectwoorden voor baktrog, bijenkorf en herkauwen. Daarbij komen enkele algemene tendensen tevoorschijn. Een eerste vaststelling op zowat alle kaarten is de opkomst van de standaardtalige benamingen voor de genoemde begrippen. Zo is de verhouding van *koolmees* in de SGV-enquête ten opzichte van andere, jongere bronnen 1 op 19 (pag. 85) en voor *herkauwen* 1 op 14 (pag. 123). Een tweede tendens is het verdwijnen van enkele dialectwoorden die wel nog terug te vinden zijn in de SGV-enquête. Dat geldt bijvoorbeeld voor de benaming *maart* voor de bunzing, die na 1940 niet meer is opgetekend (pag. 66), of voor *bak/bakje* (*bekske*) ‘kopje’ in de uitdrukking ‘een kop koffie’, dat in een enquête van de Stichting Nederlandse Dialecten uit 1994 alleen nog door

twee oudere zegslieden uit Stein genoemd werd (pag. 107). Het derde, meer opmerkelijke, verschijnsel is dat voor sommige begrippen nieuwe dialectwoorden opduiken ten opzichte van 1914. Dat is onder andere het geval voor *bijenpiet(je)* ‘koolmees’ in Gennep en Meerlo (pag. 54 & cd-rom), voor *zwijmpje (zwiemke)* ‘lucifer’ in Venlo en Blerick (pag. 97) of voor *vloot(je)* ‘baktrog’ in Hunsel en Maasbree (pag. 117). Ten slotte dient ook opgemerkt te worden dat de situatie wat betreft de dialectbenamingen voor sommige begrippen in de loop van de twintigste eeuw niet wezenlijk gewijzigd is, bijv. de benamingen voor aambeeld (pag. 107-112). Voor de lezers die minder vertrouwd zijn met het lezen en interpreteren van dialectkaarten wijzen we er nog op dat bij de kaarten voor de bijenkorf en herkauwen op basis van de SGV-enquête (resp. pag. 120 en pag. 124) iets is misgelopen: de legende klopt wel, maar op de kaarten staan niet de juiste gegevens afgebeeld. Ook bij de vereenvoudigde WLD-kaart voor de bunzing (pag. 61) is dat het geval.

Vervolgens gaat Roeland van Hout dieper in op de Limburgse voornaamwoorden. Hij stelt de vraag of de grens tussen de *gij-* en *du/dich-*vormen voor de tweede persoon enkelvoud (‘jij’) niet een groter gewicht moet worden toegekend dan tot nu toe werd aangenomen (pag. 130). Op basis van de SGV-enquête kan immers vastgesteld worden dat de Uerdinger lijn, de grens tussen noordelijk *ik* en zuidelijk *ich*, stabiel gebleven is. Daarentegen gebruikt men in Sevenum ten opzichte van 1914 niet langer *mej* voor ‘mij(n)’, maar heeft men zich daar in (het begin van) de twintigste eeuw aangesloten bij het zogenoemde *mich*-kwartier, waar men voor de subjectsvorm *ik* en voor de objectsvorm *mich* zegt. Vergelijkbaar daarmee is, net als in Venlo en omgeving, de verschuiving van *doow* naar *dich* in Sevenum. Van Hout vermoedt dan ook een taalkundig verband tussen beide en schuift de *du/dich-*grens als belangrijkste isoglosse naar voren.

Pierre Bakkes bekijkt de SGV-enquête ten slotte vanuit morfologisch standpunt en schetst de mogelijkheden voor dergelijk onderzoek. Zo biedt de enquête onder meer gegevens voor de studie van meervouden en verkleinwoorden, voor de verbuiging van bijvoeglijke naamwoorden of bezittelijke voornaamwoorden en voor de vervoeging van werkwoorden.

Het boek wordt vergezeld van een cd-rom met alle gegevens uit de in Limburg ingevulde vragenlijsten die bewaard gebleven zijn aan de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde. Het gaat om bijna 200.000 Limburgse gegevens voor 95 plaatsen. Vroeger zijn er meer lijsten geweest, maar invullingen voor onder meer Kerkrade, Eygelshoven, Vaals, Ottersum en Meijel zijn in de loop van de vorige eeuw helaas verloren gegaan. Het boek zelf bevat overigens geen

lijst met Limburgse plaatsen waarvoor de gegevens op de cd-rom zijn terug te vinden, wat wel handig geweest zou zijn als naslagwerk. Nu moet de lezer telkens de cd-rom raadplegen. Schrijnen (1920: 31) neemt wel een lijst op met plaatsnamen waarvoor indertijd een enquête is ingevuld, maar die bevat ook de plaatsen in Noord-Brabant en Gelderland én de Limburgse plaatsen waarvan de lijsten zijn zoekgeraakt en die dus niet raadpleegbaar zijn op de cd-rom. Ook voor een overzicht van de opgevraagde begrippen is de geïnteresseerde aangewezen op de cd-rom of Schrijnen (1920), al kan hier wel ingeroepen worden dat de publicatie van de 51 pagina's tellende vragenlijst het boek te omvangrijk zou maken.

Op de cd-rom wordt voor elk dialectgegeven weergegeven voor welke plaats het is opgetekend en om welk begrip het gaat. De data worden gepresenteerd in vier kolommen (begrip, dialectopgave, plaatscode, plaatsnaam) en zijn raadpleegbaar langs twee wegen (per begrip en per plaatsnaam). Volgens de 'Handleiding voor de cd' in het boek worden de dialectvormen "steeds in de volgorde van de plaatscodes gegeven, d.w.z. ruwweg van noord naar zuid" (pag. 43). Dat is – alleszins voor mijn exemplaar – wel niet het geval: de dialectvormen worden automatisch alfabetisch per plaatsnaam geordend weergegeven. Voor de dialectliefhebber die niet thuis is in het systeem van Kloekecodes of de exacte geografische ligging van alle Limburgse plaatsen lijkt ons dat overigens zelfs praktischer. De begrippen zijn overgenomen in de gebruikelijke spelling uit 1914. Dat is, gezien de vele spellingsherzieningen de voorbije decennia, op lange termijn allicht ook de beste oplossing, maar heeft het nadeel dat men soms even moet zoeken naar een woord. Zo staat het werkwoord 'heten' niet op de tegenwoordig te verwachten plaats tussen *hes* (*kiel*) en *hetzelfde*, maar is het als *heeten* terug te vinden tussen *heet* en *heffen* (*hij hief op*). Voorts zouden sommige verouderde woorden op basis van hun toelichting tussen haakjes een verwijzing verdienen bij hun hedendaagse vorm: de gegevens voor de 'adder' en de 'vlier (heester)' zitten nu goed verstopt in het materiaal onder *nadder* (*adder*) en *zevenblad* (*vlier*). En wie zou er spontaan aan denken om voor de dialectwoorden voor een grapje of mopje ook even te gaan kijken onder *ui* (*grap*)? Een extra kolom met de huidige spelling of tegenhanger van de begrippen zou vanuit hedendaags standpunt dan ook een leuke meerwaarde geweest zijn, maar is binnen een eeuw misschien wel net zo verouderd als de spelling uit 1914 nu. In vergelijking met de historische waarde van het gepubliceerde materiaal zijn dat echter niet meer dan details, temeer daar het slechts een kleine minderheid van de begrippen betreft.

Na de enquête van de Leuvense hoogleraar Pieter Willems (1840-1898) uit 1885 en de *Reeks Nederlandse Dialectatlassen* van Edgar Blancquaert (1894-1964)

e.a., krijgt nu ook de enquête van Schrijnen, Van Ginneken en Verbeeten de aandacht die ze verdient dankzij deze publicatie. Een belangrijke meerwaarde voor de Limburgse dialectologie is bovendien dat alle gegevens voor de Limburgse plaatsen integraal te raadplegen zijn op de bijgevoegde cd-rom. Die waarde van die gegevens is in het boek voor de dialectlexicografie bij wijze van voorbeeld reeds geïllustreerd in de artikels van Kruijsen, Cromptvoets en Van de Wijngaard. Van Hout belicht de persoonlijke voornaamwoorden en Bakkes geeft een overzicht van de mogelijkheden die de SGV-enquête biedt voor morfologische onderzoek. Het boek en de cd-rom samen bieden zowel de dialectliefebber als de wetenschapper meer dan voldoende stof en suggesties voor verder onderzoek, zowel lokaal, regionaal als provinciaal.

Bibliografie

SCHRIJNEN, J.

(1920): *De isoglossen van Ramisch in Nederland*. Bussum: Brand, 68 pag. (Herdrukt in H. van de Wijngaard (red.) (1996), *Een eeuw Limburgse dialectologie*. Hasselt/Maastricht: Vaillant-Carmanne, pag. 6-75.)

J. GOOSSENS, J. TAELEMAN EN A.A. WEIJNEN (RED.)

(1989): *Honderd jaar enquête Willems. Taal en Tongval - Themanummer 2*. Gent, 132 pag.

H.H.A. VAN DE WIJNGAARD EN R. BELEMANS (RED.)

(1997): *Nooit verloren werk. Terugblik op de Reeks Nederlandse Dialectatlassen (1925-1982)*. Groesbeek: Stichting Nederlandse Dialecten, 183 pag. (*Het dialectenboek 4*.)

Ronny Keulen

Stichting het Brabants (red.). *Brabants - Kwartaaluitgave over Brabantse taal, literatuur, muziek, dialect- en naamkunde*. Liempde: Kempen Uitgevers. ISSN 1572 1612. Een jaarabonnement kost 35 Euro (inclusief CD's); een los nummer 9,95 Euro (inclusief CD) - zie <http://www.brabants.org/tijdschrift.php>

In het aanstekelijke voorwoord van de eerste aflevering van *Brabants* wordt niet meteen duidelijk voor welk lezerspubliek dit nieuwe periodiek precies bedoeld is en van wie het initiatief uitgaat. We vernemen dat het een “boekje vol bijdra-

gen” is, “door Brabanders en niet-Brabanders geschreven”, en op het einde dat het bedoeld is voor de dialectliefhebber. Blijkbaar gaat het in het tijdschrift wel enkel om de taal die in Noord-Brabant, Nederland, wordt gesproken, terwijl dialectologisch gezien het Brabantse dialectlandschap zich ongeveer uitstrekt over het hele historische hertogdom Brabant, inclusief dus de Belgische provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant. De titel van het tijdschrift is ongetwijfeld wel een evidente en duidelijke keuze voor de Noord-Brabantse dialectliefhebber, maar niet voor de - al dan niet Brabantse - dialectoloog.

Een en ander is natuurlijk het resultaat van het feit dat het tijdschrift, zo lezen we in de colofon, een initiatief is van ‘Stichting het Brabants’. Die organisatie is in 2003 in het leven geroepen met als doel “het stimuleren en bundelen van activiteiten die de studie en het behoud van de Brabantse taal bevorderen en de kennis van dit cultureel erfgoed vergroten en verbreiden in de provincie en daarbuiten” (zie www.brabants.org), waarbij *Brabants* opnieuw staat voor Noord-Brabants. De (recentste) redactie van *Brabants* is ook nauw verweven met die organisatie en bestaat uit vakmensen die hun sporen in de letter- of taalkunde over het Noord-Brabants meer dan verdiend hebben. Ze wordt gevormd Frans Hoppenbrouwers, de bekende Brabantse dichter/schrijver, Jos Swanenberg, streektaalfunctionaris van de provincie Noord-Brabant en voormalig redacteur van het Woordenboek van de Brabantse Dialecten, en Michel De Koning, vice-voorzitter van de ‘Stichting het Brabants’.

Wat de inhoud betreft, doet de subtitel van het tijdschrift – *Kwartaaluitgave over Brabantse taal, literatuur, muziek, dialect- en naamkunde* - in elk geval geen valse belofes: in *Brabants* wordt er aandacht besteed aan uiteenlopende aspecten van de Brabantse dialecten, zowel in beschouwende vorm (dialectologie, naamkunde, etymologie, ...), als in creatieve vorm (verhalen, gedichten, prenten, liedjes). Elke aflevering is een rijke en gediversifieerde mix van ontroerende of grappige gedichten en verhalen van plaatselijke dichters en schrijvers, interessante populair-wetenschappelijke artikelen van dialectologen en andere taalwetenschappers, b.v. over de lexicale variatie voor het vrouwelijke geslachtsdeel in de Brabantse dialecten, een onderhoudende column van Gerard Rooijackers, aankondigingen en verslagen van evenementen in verband met streektalen, interviews met bekende Brabanders, zoals wijlen prof. Weijnen, besprekingen van (woorden)boeken en van CD's van lokale zangers en muziekgezelschappen, enz. ... *Brabants* wordt verder opgeleukt door foto's en cartoons, en bij elke aflevering hoort ook een muziek-CD met liedjes en verhalen in het dialect.

Het is duidelijk dat een belangrijk doel van het tijdschrift is om een podium te bieden aan Brabantse dichters en schrijvers, die hun creatieve ei kwijt willen en hun verhalen en gedichten aan het grote publiek bekend willen maken. Die proza- en poëziestukjes zijn, in tegenstelling tot de rest van de bijdragen, in het plaatselijke dialect van de auteur geschreven. Om uniformiteit in de spelling na te streven, wordt op het einde van de eerste afleveringen een referentiespelling aangeboden, die overgenomen is uit *Hoe schrijf ik mijn dialect?* (Leuven/Amersfoort 1999). Die spelling bestaat voor de klinkers alleen al uit een 24-tal tekens, waarbij voor de duidelijkheid telkens voorbeelden uit de Standaardtaal, het Frans, het Engels en het Duits worden aangeboden. Als niet-Brabander is het mij niet steeds duidelijk voor welke klank een bepaald klinkerteken staat. De [é] bijvoorbeeld is de klank zoals in het Nederlandse *bed* en het Franse *mais*, terwijl deze laatste m.i. toch meer klinkt als de [i] uit het systeem, zoals in het Nederlandse *lip*. Of nog: de [èè] is de klank uit het Standaardnederlandse *frêle* en het Engelse *bad* (?), terwijl de [ê] de klank is uit het Standaardnederlands *air*. Ten slotte is ook het onderscheid tussen [u] en [ù] aan de hand van de aangeboden voorbeelden niet duidelijk. Ook voor de Brabantse dialectspreker zelf is dit spellingsysteem blijkbaar niet erg doorzichtig, want de meeste auteurs van dialectstukjes hanteren het slechts gedeeltelijk en/of niet consequent.

Afgezien van de kritische kanttekeningen bij de titel en de referentiespelling, is *Brabants* een vormelijk goed verzorgde en inhoudelijk boeiende en gevarieerde uitgave, die duidelijk met veel inzet en liefde voor de Brabantse dialecten wordt geschreven en samengesteld. Het lijkt er ook op dat het tijdschrift aanspreekt bij het grote publiek, want in tegenstelling tot nogal wat gelijkaardige initiatieven, kampt *Brabants* allerm minst met kopijgebrek. Dat is niet slecht, voor een provincie waarvan tot voor kort werd aangenomen dat er nauwelijks belangstelling is voor de streektaal.

Roxane Vandenberghe